

Archiv obce Benešovice

1685 – [1945]

Inventář

Číslo EL NAD: 114
Evidenční číslo pomůcky: 71

Obsah

Úvod.....	3 – 10
I. Vývoj původce archivního souboru.....	3 – 8
II. Vývoj a dějiny archivního souboru.....	8 – 9
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	9
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru.....	9 – 10
V. Záznam o uspořádání archivního souboru.....	10
Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury.....	11
Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk.....	12
Inventární seznam.....	14 – 15

Úvod

I. Vývoj původce archivního souboru

Organizaci místní samosprávy, převedením pravomocí do rukou obcí, předcházelo zrušení roboty a poddanství v roce 1848. Následoval zákon o provizorním zřízení obecním č. 170 ř. z. ze dne 17. března roku 1849, který zrušil dosavadní pravomoc panských vrchnostenských úřadů ve správě venkovských obcí, kde vrchnost doposud zastupovali venkovští rychtáři a konšelé, pověřeni vykonáváním částečné a obecné samosprávy. Stále ještě omezené obecní pravomoci zaručily obcím alespoň základní práva, mezi něž patřila práva: svobodné volby zástupců, domovské, samostatně vyřizovat vlastní agendu, uveřejnit veřejně výsledky obecního hospodaření a zveřejnění jednání obecních zástupců. Jednalo se o zlomový počín, vyvolaný zejména tlakem na politickou situaci ve státě. Zprvu udílená samostatnost zemská přenesla se na úroveň krajskou, okresní a obecní. Přestože by se tak mohlo zdát, že majitelé dosavadních panství tím přišli o řadu výhod, opak je skutečností. Mohli snáze uplatnit svůj vliv především tam, kde jej potřebovali využít nejvíce. Postupně mohli získat kontrolu nad obcemi a později nad celými okresy.

Shora uváděná zákonná úprava, takzvané Stadionovo prozatímní obecní zřízení, vycházela z uvozovacího patentu a v něm uvedeného hesla, že základem svobodného státu je svobodná obec. Zákon jej zachovával tak, že hovořil o obcích místních, okresních a krajských. Skutečně platnými se však staly pouze předpisy o obcích místních.

Obce se staly nejnižším článkem místní samosprávy. Obvod těchto obcí se shodoval s katastrálním územím. Jistým novým prvkem se stalo zavedení pravidla, že každé sídliště se muselo stát obcí či součástí obce nazývané osadou. Dřívější rozdíly mezi sídlišti různých stupňů byly zachovány pouze v názvoslovích těchto obcí, jako města, městyse čili městečka a vesnice či vsi. Každá obec náležela do určitého soudního a politického okresu a každá osoba musela patřit do evidence některé obce. Pokud některé z obcí nesplnily požadavky zákonem jim kladené, mělo se přistoupit k jejich sloučení s jinou obcí, přestože by s tím dotčená obec nesouhlasila.

Stadionovo zřízení rozlišovalo dvojí působnost obce. Obec se měla starat především o svoje vlastní záležitosti, obecní zřízení tehdy hovořilo o přirozené působnosti obce. Ve své působnosti nemohla být obec omezována mimo zákonem uváděné případy. Jakýmsi protipólem přirozené působnosti obce se stala působnost přenesená. Tato působnost zahrnovala obstarávání určitých veřejných věcí, které obci nařizovala státní správa.

V každé obci se povinně zřídily dva orgány, obecní výbor a představenstvo. Obecní výbor volený na tři roky představoval kolegiální orgán a rozhodoval většinou hlasů. Disponoval však pouze usnášecí a dozorčí mocí, bez možnosti použít moc výkonnou. Užším orgánem voleným právě z členů obecního výboru se stalo obecní představenstvo. Skládalo se ze starosty a alespoň dvou radních. Nepředstavovalo ovšem kolegium, radní vytvářeli jen pomocný a zastupující orgán v době starostovy nepřítomnosti v úřadu, samotný starosta se stával výkonným orgánem, který prováděl usnesení obecního výboru.

Nad samosprávnými orgány se zavedla instituce dozoru a starosta mohl využívat práva prozatímního odložení výkonu rozhodnutí obecního výboru, pokud toto odporovalo zákonům a nebo mohla být způsobena škoda obci samotné. V roce 1850 došlo k rozšíření této dozorčí moci a místním obcím přibyla místní policie. Nadřízený okresní úřad musel dohlížet na práci

obecního starosty v oboru místní policie patřící do přirozené působnosti obce. V nutných případech pak uváděl věci do pořádku. Vláda pak mohla obci kdykoliv výkon místní policie odejmout a zabezpečit její činnost za pomoci vlastních orgánů.

Vlastní činnost obecní samosprávy začala od roku 1850, kdy byly aktivovány nově zřízené státní politické úřady. Došlo k územní reformě obcí a obecní samospráva se posléze stala skutečností.

K vydání dalšího obecního zřízení došlo v roce 1859, v platnost vstoupilo pouze ustanovení o domovském právu a navíc nastalo odstranění veřejnosti jednání orgánů obecní samosprávy. Po vydání Říjnového diplomu docházelo k postupnému odstranění zásahů do samosprávy. V roce 1861, po volbách do obecních orgánů, v nichž zvítězili ve většině měst v Čechách čeští zástupci, byla veřejnost jednání zavedena opět. Rok poté vstoupil v platnost rámcový říšský obecní zákoník jako výsledek jednání mezi vládou, snažící se dostat obce pod větší kontrolu, a mezi parlamentem. V roce 1863 bylo vydáno obecní zřízení a řád volební pro Slezsko, o rok později také pro Moravu a Čechy č. 7/1864 z. z. Tato zřízení se vztahovala na všechny obce příslušné země s výjimkou statutárních měst. Každá nemovitost musela náležet do svazku některé obce. Samosprávné obce se mohly slučovat a rozlučovat a za určitých okolností měnit svoje hranice, o čemž však s konečnou platností rozhodovaly zemské sněmy.

Obecní zřízení rozlišovala dva druhy občanů do obce náležejících. Jednalo se o skupinu osob spojenou s obcí na základě jakéhosi hmotného svazku či o skupinu osob přespolečných. Je zřejmé, že prvně uváděná skupina disponovala všemi výhodami, které jí ze zákona příslušely, avšak nejdůležitější právem bylo právo volební.

Voliči oprávnění k volbě volili na tříleté funkční období obecní výbor. Počet členů výboru se odvíjel podle zalidněnosti obce a v Čechách se pohyboval mezi osmi a 36 členy, na Moravě od sedmi do 30 členů. Obecní výbor volil ze svého středu obecní představenstvo, které se skládalo z obecního starosty a obecního radního. Počet členů obecního představenstva nesměl přesahovat třetinu členů obecního výboru, počet radních však nemohl klesnout pod dva. Obecnímu výboru se v této době občas říkalo obecní zastupitelstvo. Každý volitelný a řádně volený občan byl povinen volbu přijmout, výjimky z tohoto pravidla byly přesně stanoveny.

Obec, její činnost a veškerý život v ní tak v podstatě existoval v nezměněné podobě téměř do roku 1918, kdy se po vzniku nového, samostatného státu přijala zcela odlišná opatření pro obecní samosprávu.

Základním pravidlem pro chod obce po roce 1918 zůstal nadále předpoklad, že o jejích záležitostech může rozhodovat pouze osoba, která přispívá na udržování obecního hospodářství, avšak vyvstala potřeba řešit situaci s volebními řády. Na počátku roku 1919 tak vstoupila platnost dvě zákonná nařízení č. 75/1919 Sb. zákon o řádu volení v obcích a č. 76/1919 Sb. o novele k obecnímu zřízení.

Volební řád představoval výsledek dohody občanských stran se sociální demokracií a přinášel značnou demokratizaci. Přiznával totiž všeobecné, rovné, tajné a přímé hlasovací práva při volbách do obcí všem osobám, které měly v obci alespoň tříměsíční trvalé bydliště a které nebyly určitým způsobem diskvalifikovány a dosáhly věku 21 let. Pasivní volební právo se přiznalo osobám ve věku od 26 let a volený musel alespoň jeden rok v obci bydlet. Volilo se na základě kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení. Volební období se prodloužilo na čtyři roky, v roce 1933 na šest let, aby se sjednotila délka volebních období s

ostatními samosprávami. Vznikly obecní finanční komise, v nichž jednu polovinu představovali zástupci zvolení obecním zastupitelstvem a druhou zástupci jmenovaní okresním úřadem. Jednalo se tak především o kontrolu ze strany státu, který si v obcích nepřál převahu socialistické většiny, která by mohla volně nakládat s obecními prostředky. Komise mohly kontrolovat veškeré obecní hospodaření a odvolávat se proti všem usnesením obecního zastupitelstva finanční povahy.

Zákonná novela obecních zřízení rozeznávala tyto řádné orgány obcí, obecní zastupitelstvo, obecní radu, starostu, případně jeho náměstky a komise.

Obecní zastupitelstvo nahradilo dřívější obecní výbor. Jeho zvolení se účastnili všichni voliči oprávnění k volbě a skládalo se z devíti až 60 členů podle počtu obyvatel v obci.

Ze svého středu volilo obecní zastupitelstvo obecní radu, která nastupovala na místo dřívějšího obecního představenstva. Skládala se ze starosty, jeho náměstka či náměstků a členů rady, radních. Počet všech těchto členů činil znovu jednu třetinu obecního zastupitelstva, proto se stanovil počet jeho členů na devět, aby rada byla nejméně tříčlenná. Plnila totiž také funkci obecního trestního senátu, a tento musel být nejméně tříčlenný, tvořil jej starosta a dva radní.

Došlo k jasnému vymezení významu obecní rady, totiž že obecní rada tvoří sbor, který se za předsednictví starosty usnází na všech věcech, jež podle zákona nejsou vyhrazeny obecnímu zastupitelstvu nebo podle zákonných nařízení. Toto ustanovení utvářelo z rady primární orgán obce.

Obecní zastupitelstvo volilo ze svého středu rovněž starostu a jeho náměstka, v obcích s počtem převyšujícím 24 členů se volili náměstci dva. Volba starosty nemusela být potvrzena státem, zákon č. 122/1933 Sb. o změnách řádu voleb v obcích však stanovil, že volbu starosty schvaluje státní úřad. Pokud státní úřad volbu starosty a jeho náměstků nepotvrdil, pozbývala tato volba platnost a obecní zastupitelstvo bylo povinno uskutečnit volbu novou. Kdyby se však zastupitelstvo zdráhalo provést novou volbu, pozbývala by platnosti také volba členů obecního zastupitelstva. Politický úřad jmenoval do čela obce správní komisi a v příhodné době vypisoval novou volbu obecního zastupitelstva. Podle shora psaného je jasně viditelné, že těmito ustanoveními byla obecní samospráva značně okleštěná. Státní úřady nezavazoval žádný termín k vypsání nových voleb obecního zastupitelstva.

Prámem obcí bylo zřizovat si poradní a přípravné sbory ve formě komisí.

Nejdůležitějším orgánem, v jehož rukách spočívala rozhodující moc byla obecní rada. Její zasedání byla neveřejná a konala se poměrně často. Obecnímu zastupitelstvu byly vyhrazeny pouze některé věci, schvalovalo zejména obecní rozpočet, jeho schůze se měly konat alespoň jednou za dva měsíce a byly veřejné. K určitým funkcím starosty patřilo svolávání schůzí obecní rady a obecního zastupitelstva, zastupování obce navenek apod.

Mezi mimořádné orgány obce patřil vládní komisař nebo správní komise. Pokud zemský úřad rozpustil zastupitelstvo, bylo povinností příslušného okresního úřadu stanovit pro obec přechodný orgán (komisař, správní komise). Tento mimořádný orgán vedl správu obce do řádné volby a dosazení nově zvoleného zastupitelstva. Pravomoc přechodných orgánů zůstala omezena na běžné záležitosti a kromě toho směl provádět pouze neodkladné akty, jejichž prodlením by mohla obci vzniknout škoda.

V období německé okupace pohraničí v letech 1938 – 1945 se charakter veřejné správy výrazně odlišoval od předešlého. V odtržených pohraničních částech vstoupil v platnost

říšskoněmecký systém a došlo k odstranění volitelnosti orgánů územní samosprávy. Na protektorátním území vznikly správní orgány řídicí se poněkud upravenou verzí týchž zákonů. V pohraničí převzala veškerou výkonnou moc armáda. Z jejího pověření vedli armádní zástupci veškeré existující správní orgány.

Z hlediska významnosti byla nejdůležitějším obdobím ve vývoji sudetské správní organizace krátká doba od 21. října 1938 do 30. dubna 1939. Došlo k přijetí významných zákonných opatření a vybudování celé správní sítě. Vznikla tzv. říšská župa sudetská (Reichsgau Sudetenland) a celé území se rozdělilo na venkovské a městské okresy (Landkreise a Stadtkreise). Ve venkovských okresech byly utvořeny úřady landrátů (Der Landrat) navazující na prvorepublikové okresní úřady. Došlo k faktické likvidaci územní samosprávy. Ve správě obcí se zavedl tzv. vůdcovský princip a správu obce tak zastával pouze starosta. Stálými zástupci starostů se stali přidělcenci (Beigeordnete). První přidělenec byl podle zákona prvním a stálým zástupcem starosty, zbývající přidělcenci byli stálými zástupci pouze ve svých pracovních oborech (sociální péče, policie, zdravotnictví, školství apod.), starosta však mohl vztáhnout každou z těchto záležitostí na sebe. Další obecní orgán představovali obecní radové obstarávající trvalý kontakt mezi obecní správou a ostatními obyvateli. Jednalo se o nejméně 12 a nejvíce 36 členů a zákon stanovil, ve kterých záležitostech se musí starosta s obecními radou poradit. Kromě obecních radů existovali ještě poradci, kteří vykonávali poradní činnost pro starostu a přidělcence v určitém správním oboru nebo jiné speciální otázce. K obecním orgánům patřila také porada obecních radů a poradců. Starosta je zval v přiměřené lhůtě k poradě a oznámil jim její důvod.

O zajištění vzájemné symbiózy mezi obecní správou a nacistickou stranou se staral zmocněnec NSDAP. Ze zákona požíval značného vlivu na správu obce, aby dohlédl na správnou interpretaci nacistických zájmů ve svěřené obci. Starosta a přidělcenci z povolání vykonávali svůj úřad 12 roků, pokud se jednalo o úřad čestný, krátka se doba na 6 roků.

Vodítko k názvu obce Benešovice lze zřejmě hledat v odvozenině od jména Beneš, ves lidí Benešových. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1115 a nalézá se v zakládací listině kláštera v Kladrubech. Uvádí se v ní, že kníže Vladislav I. daroval klášteru několik vesnic a několik dalších si ponechal nadále v držení. Právě mezi těmito se nalézala ves Benešovice, latinsky Benessewic či Benesseuici, postaru Benesevice. Původní osada ležela na důležité obchodní stezce do Bavorska a panovník se rozhodl ponechat jí určitou „nezávislost“ na vrchnosti – pražské kapitule. Pražská kapitula svěřila správu obce svým podřízeným, církevním prelátům při kapli sv. Vavřince ve Staré Plzni. Darovací listinou z roku 1239 věnoval král Václav I. ves kladrubskému klášteru za půjčku 200 hřiven stříbra. Majiteli vsi, pražskému proboštovi, připadly náhradou jiné osady z majetku panovníka. Nastalo období hospodářského rozkvětu obce, neboť obec se nalézala na důležité obchodní stezce, později cestě, nazývané též norimberské. Téměř celé jedno století vzestupu a hospodářské prosperity vystřídalo období husitských válek. Klášter v Kladrubech se ocitl v rukách husitů a panství se ujali Švamberkové. Na počátku 16. století postoupili Švamberkové obec opět klášteru v Kladrubech. O padesát let později se však klášter ocitl ve finančních potížích a zástavami či prodejem přišel o většinu svého majetku. V roce 1552 byla ves společně s jinými připojena k panství Bor, tedy opět k vlastnictví Švamberků. Koncem 16. století zakoupili ves páni ze Schirdingu se sídlem v Ošelíně. Po roce 1623 však Schirdingové o svůj majetek přišli nuceným odprodejem a Benešovice se znovu ocitly pod správou pánů ze Švamberka. O rok později byly Benešovice vráceny kladrubskému klášteru. Po konci třicetileté války se obec téměř vyliidnila, docházelo k přílivu německých osadníků. Nastalo období poněmčování a z tradičního názvu Benešovice vzniklo poněmčené Beneschau, někdy také zmiňované jako Weneschau.

Přestože většinu času náležela obec pod klášterní správu v Kladrubech, církevní záležitosti vyřizovala fara v Holostřevěch, kam kladrubský klášter dosazoval svého faráře.

Ve druhé polovině 18. století, přesněji 5. listopadu 1785, došlo ke zrušení kláštera v Kladrubech a jeho majetek převzal náboženský fond.

V roce 1825 došlo k vyhlášení dražby budov a majetku bývalého kláštera v Kladrubech. Kupcem panství se stal Alfréd kníže Windischgrätz, generálmajor císařského vojska a majitel nedalekého panství Tachov, který získal ještě další, rozsáhlé dominium za zlomek jeho skutečné hodnoty.

Počínaje převodem vlastnických práv na knížete Windischgrätze vypukl letitý spor obce, jmenovitě všech sedláků, s novým majitelem panství. Jednalo se o odmítnutí plnit údajně dlužnou naturální robotu ze strany hospodařících sedláků v Benešovicích. Došlo k právnímu střetu a krajský úřad se rozhodl přiklonit na stranu sedláků a vyhověl jim v jejich stížnosti. Ovšem ještě téhož roku si sedláci stěžovali opět u Krajského úřadu kvůli neúměrně vysokým dávkám naturálií. Tentokrát byla jejich stížnost zamítnuta, ale sedláci se nehodlali vzdát a rozhodli se najmout advokáta z C. a k. Úřadu pro řešení poddanských záležitostí. Advokát se ovšem zdráhal sedláky ve sporu zastupovat. Ti však podali odvolání ke Dvorské kanceláři ve Vídni a tato potvrdila jejich práva. Po více než sedmi letech tak sedláci dosáhli svého.

Do roku 1862 patřily Benešovice pod Krajský úřad v Plzni a od roku 1850 přešla obec pod nově zřízené Okresní hejtmanství v Plzni. Zároveň se vznikem politických okresů vznikly v roce 1850 i okresy soudní. Obec Benešovice se stala součástí nově vzniklého soudního okresu Stříbro (v němž zůstala až do roku 1945). V roce 1850 tam rovněž přesídlila správa pozemkových knih a daňových záležitostí, kterou dosud vykonávala vrchnostenská kancelář v Kladrubech. Při další reorganizaci správy v roce 1855 byla sloučena politická a soudní správa a vznikl Smíšený okresní úřad Stříbro, jehož součástí byla i obec Benešovice. K definitivnímu rozdělení politické a soudní správy došlo v roce 1868, kdy vzniklo Okresní hejtmanství ve Stříbře. Po připojení okresu Stříbro k německé „Třetí říši“ spravoval obec tzv. Landrát ve Stříbře.

Územní kompetence obecního úřadu se vztahovaly na území obce Benešovice s osadou Výrov.

V roce 1850 se začala psát zcela nová kapitola obecní samosprávy. Dosud „nesamostatná“ obec mohla začít rozhodovat o svém osudu podle svojí vůle a tímž způsobem nakládat se svým majetkem. Obec se starala o správu obecního jmění a obecních záležitostí, o stavební záležitosti, veřejné stavby a zakázky, finanční a daňové věci obecního a částečně také státního charakteru, věci policejní, zdravotnické záležitosti, správu silnic a komunikací, kulturní, péči o potřebné, školství, umění a národní věci.

Výkonné orgány obce představovaly obecní výbor a obecní představenstvo. Do čela obce byl postaven představený obce volený z řad obecního představenstva. Ještě před osamostatněním obce vykonával tuto funkci tzv. Obecní rychtář či šafář. Prvním doloženým představeným obce Benešovice je Christoph Erhardt, narozen 2. ledna 1767, užívající titul vrchní rychtář a po něm následoval Christoph Gabriel, narozen 3. listopadu 1795, užívající titul vrchní úředník a šafář. Od roku 1850 následuje výčet obecních představených včetně data jejich působení ve funkci:

představený obce/starosta	funkce od roku	funkce do roku
Wenzel Schwab	1850	1856
Lorenz Steiner	1856	1869
Josef Steiner	1877	1880
Wenzel Schwab	1880	1883
Peter Steiner	1883	1890
Wenzel Schicker	1890	1893
Karl Hildwein	1893	1895
Johann Erhardt	1895	1898
Johann Wenisch	1898	1901
Johann Kettner	1901	1904
Johann Gabriel	1904	1907
Georg Mages	1907	1910
Wenzel Schicker	1910	1913
Josef Erhardt	1913	1919
Johann Steiner	1919	1923
Wenzel Kettner	1923	1927
Wenzel Schill	1927	1938
Josef Erhardt	1938	1945

Výčtem starostů však končí jakákoliv zmínka o vedení v obci. Z celého obecní historie se dochovala pouze obecní kronika, psaná retrospektivním způsobem v období II. světové války. Tehdejší pisatel, pravděpodobně Josef Felber z čp. 22, volil sice pečlivou úpravu a formulaci psaného textu, ale zaměřil se především na obecní historii a podrobnou charakteristiku života v obci pod správou kláštera v Kladrubech. Zcela nezmapováno zůstalo období od přelomu 19. a 20. století do konce druhé světové války. Zachovaly se pouze útržky odkazující na významnější události v obci. Zcela určitě musel čerpat z kroniky předešlé a především musel mít k dispozici knihy se zápisy obecního zastupitelstva. Bohužel z tohoto materiálu se nedochovalo vůbec nic. Archiv obce tak zahrnuje pouze torza či jednotliviny před rokem 1850 a následně archiválie týkající se finančního hospodaření obce.

Obecní úřad v Benešovicích zanikl v průběhu roku 1945, kdy se v obci podařilo ustavit Místní správní komisi z řad dosídlenců.

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Archiv obce Benešovice se dělí na dvě části. První pochází z doby do roku 1850 a představuje jej vesnická samospráva dosazená správou panství, druhá je souhrnem činnosti obecního úřadu s datem vzniku od roku 1850.

Archivní soubor lze považovat za uzavřený, protože při skartacích provedených ve spisovně obce se nenalézají další písemnosti z období existence obecního úřadu. Platnost

tohoto tvrzení neovlivňuje ani skutečnost, že chybějí kdysi prokazatelně existující archiválie (zápisy z jednání představenstva obce, původně psaná kronika atd.), z nichž musel čerpat pisatel výše uváděné obecní kroniky.

Stav karty JAF k 3. lednu 1958 dokládá, že ke skartaci písemností obecního úřadu v Benešovicích došlo 23. ledna 1956, kdy proběhla řádná dohlídka spisovny v budově tehdejšího MNV. Byly svezeny písemnosti obou původců, což potvrzuje protokol o skartaci uložený v archivním souboru MNV Benešovice, v němž je uveden seznam převzatých archiválií (pořizovatel seznamu se o posouzených archiváliích vyjadřuje takto: „staré listiny z minulého století, účetní záznamy z let německé správy obce, německá kronika“).

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Materiály archivního souboru AO Benešovice pocházejí z let 1685 – [1945]. Jedná se o kartón písemností a obecní kroniku o celkové metráži 0,15 bm. Původně uváděný rozsah 0,20 bm byl změněn při manipulaci s archivním souborem. Jeho roztříděním a následným efektivnějším uspořádáním se tak metráž snížila.

Vzhledem k umístění obce v oblasti s převažujícím německým obyvatelstvem je ve všech dochovaných písemnostech užíván německý jazyk.

Původní stav uvedený na kartě JAF uváděl, že se v archivním souboru nalézají ještě další knihy (3 ks). Ve skutečnosti se jedná o sešitové vydání obecních rozpočtů a likvidačních strazz, přičemž původní pořizovatel zápisu opomněl zařadit do celkového výčtu knih také zbývající materiál stejného charakteru. Klíč k výběru pouze tří sešitů z celkově vyššího počtu tak zůstal utajen. Při inventarizaci byly všechny tyto sešity chronologicky a tématicky seřazeny a zařazeny jako spisový materiál.

Archivní soubor byl uspořádán podle metodického návodu pro pořádání archivních souborů obcí. Došlo tedy k rozdělení materiálu do dvou skupin podle původců, na předchůdce obecní samosprávy a na písemnosti vzniklé činností obecního úřadu.

V archivním souboru se nalézají písemnosti I. a II. kategorie.

Veškerý materiál před rokem 1850 je napaden plísněmi, bude jej nutné restaurovat.

Ke vnitřní skartaci nebyly navrženy žádné písemnosti.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Přestože se v archivním souboru AO Benešovice nedochovalo příliš písemností z činnosti obecního úřadu a předešle působící vrchností dosazenou správou panství, to málo co se zachovat podařilo paradoxně nabízí poměrně velké možnosti při badatelském využití. Zřejmě z nostalgie a pocitu hrdosti přetrvaly písemnosti z období sporů benešovických sedláků s vrchností (inv. č. 2). Je velmi pravděpodobné, že dalším písemnostem nepřikládali benešovičtí zdaleka tak velký význam, aby se snažili o jejich uchování. Časová propast mezi dochovanými archiváliemi je tak markantní, že konstruovat dějiny obce od počátku vzniku obecního úřadu do jeho zániku je takřka nemožné. Spolehlivé, přesto méně důvěryhodné, vodítko tak představuje pečlivě sepsaná obecní kronika (inv. č. 6). Na zmiňované důvěryhodnosti jí však ubírá skutečnost, že pisatel pracoval retrospektivním způsobem pořizování zápisů vzhledem k roku, kdy kronika vznikla. Jedná se tak o pozoruhodný počín,

zaměřený převážně na historii obce v časech středověku a období správy kladrubského kláštera.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a vyhotovení pomůcky

Archivní soubor uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v roce 2006 ve Státním okresním archivu Tachov.

Státní okresní archiv Tachov dne 27. června 2006

Miroslav Vetrák

Příloha č. 1 – Soupis pramenů a literatury

Codex diplomaticus et epistolarius regni Bohemiae, Pars I, Praha, 1904 – 1907; Pars III, fasciculus 2, Praha, 1962

Jiří Čechura, Benešovice, historie a současnost, Planá, 2005

Die Gemeinde des Landkreises Mies, Ihre Geschichte bis 1945 und das Schicksal ihrer deutschen Bevölkerung, Dinkelsbühl, 1983

Zdeňka Hledíková, Jan Dobeš, Jan Janák, Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost, Jihlava 2005

Zdeněk Martínek, Archiv obce, Archivní časopis, roč. 49, 1999

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland, Haida

Antonín Profous, Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny, Díl I. A – H, Praha, 1954

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, Vídeň, 1849

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, Vídeň, 1864

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, Praha, 1919

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, Praha, 1933

Příloha č. 2 – Seznam zkratk

AO	archiv obce
c. a k.	císařský(á,é) a královský(á,é)
č.p.	číslo popisné
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid.	evidenční
inv. č.	inventární číslo
JAF	jednotný archivní fond
MNV	místní národní výbor
NAD	národní archivní dědictví
NSDAP	nacionálněsociální německá strana dělnická (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei)
ř. z.	říšský zákoník
Sb.	sbírka(y)

Inventární seznam

A. Předchůdci obecní samosprávy do roku 1850
Spisový materiál

1	Opis vyhlášky nařizující, že mezi vesnicemi Borovany a Lobzy nesmí být k cestě do Tachova, Boru a Plané užitá žádná jiná cesta než přes Holostřevy, kde existovala celnice; připojen přehled celních poplatků	1685	N 1
2	Spor sedláků s vrchností o robotu a dávky (obsahuje opisy starších listin)	1793 – 1848	N 1
3	Obecní účty	1829 – 1846	N 1
4	Smlouva o pronájmu soukromých pozemků	1830	N 1
5	Popis hranic katastru obce	[1838]	N 1

B. Obecní úřad od roku 1850 – 1945**Úřední knihy****Knihy všeobecné správy obce**

6	Pamětní kniha obce	[1939] – [1945]	K 1
---	--------------------	-----------------	-----

Spisový materiál**Obec a její správa**

7	Matriční záležitosti	1879 – 1881	N 1
---	----------------------	-------------	-----

Správa obecního majetku

8	Rozpočty, uzávěrky	1939 – 1943	N 1
---	--------------------	-------------	-----

Péče o bezpečnost a veřejný pořádek

9	Nerealizovaná stavba železnice Heřmanova Huť – – Kladruby – Stříbro	1896 – 1897	N 1
10	Silnice Benešovice – Lom u Stříbra	1907	N 1
11	Seznam vydaných potravinových lístků	[1939] – [1945]	N 1
12	Stavba elektrovodu Nýřany – Kladruby, Kladruby – – Holostřevy, Nýřany – Myslinka	1923	N 1
	Elektrifikace obce	1939	N 1

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jednotka
Péče o veřejné ústavy a zařízení			
13	Škola v Benešovicích	1912 – 1937	N 1
Spolupůsobení ve státních záležitostech			
14	Vojenské záležitosti	1920	N 1
15	Daňové a katastrální záležitosti	1852 – 1943	N 1
16	Soudní záležitosti	1854 – 1883	N 1
17	Živnosti a obchod	1870 – 1906	N 1
18	Zemědělství (obsahuje též vyvazování pozemků)	1852 – 1909	N 1
Účetní materiál			
19	Obecní příjmy a výdaje, likvidační strazza	1919 – 1943	N 1
20	Ostatní účetní materiál	1874 – 1905	N 1

Název archivu:	Státní okresní archiv Tachov
Název archivní pomůcky (archivního souboru):	Archiv obce Benešovice
Značka archivního souboru:	AO Benešovice
Časový rozsah:	1685 – [1945]
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 kniha, 1 kartón)
Počet inventárních jednotek:	20
Rozsah bm:	0,15 bm (0,03 kniha, 0,12 kartón)
Stav ke dni:	27. červnu 2006
Archivní soubor zpracoval(a):	Miroslav Vetrák
Pomůcku sestavil(a):	Miroslav Vetrák
Počet stran:	16
Počet exemplářů:	6
Pomůcku schválila:	PhDr. Markéta Novotná